

SE i nejednakost

MODUL 2

Nejednakost je jedan od najvećih izazova sa kojima se svet danas suočava. Utiče na pojedince, zajednice i cele nacije, oblikujući pristup resursima, mogućnostima i kvalitetnom životu.

Ovaj modul je osmišljen da vam pomogne da razumete korene socijalnih i ekonomskih nejednakosti, njihov uticaj na različite aspekte života, i načine na koje se mogu rešiti.

POČETAK

O OVOM KURSU

Ovaj kurs je jedan od rezultata projekta **Bolje sarađujte!**.

Projekat Bolje sarađujte!, obrazovanje kroz i do vrednosti društvene / ekonomije kao načina jačanja društva, je projekat koji povezuje oblasti obrazovanja i društvenog preduzetništva kroz različite aktivnosti. Njegov cilj je da poveća kapacitet kompanija koje posluju u oblasti socijalne ekonomije za sprovođenje obrazovnih aktivnosti u oblasti društvenog preduzetništva i time da efikasno odgovore na izazove savremenog sveta, kao i da poveća inicijativu i preduzetništvo kod mladih i njihovo efikasno uključivanje u društveni i profesionalni život zajednica.

Broj projekta: 2023-1-PL01-KA220-YOU-000158100

Finansiran od strane Evropske unije. Stavovi i mišljenja izraženi su, međutim, samo stavovi autora i ne odražavaju nužno stavove Evropske unije ili Evropske agencije za obrazovanje i kulturu (EACEA). Ni Evropska unija ni EACEA ne mogu biti odgovorni za njih.

Kurs Bolje sarađujte!

1

SE i primat vrednosti nad
profitom

2

SE i nejednakosti

3

SE i lokalni razvoj

4

SE i digitalna
transformacija

5

SE i starenje društva

6

SE i klimatske
promene

UVOD

Modul 2: SE i nejednakost

Nejednakost je jedan od najvećih izazova sa kojima se svet danas suočava. Utiče na pojedince, zajednice i cele nacije, oblikujući pristup resursima, mogućnostima i kvalitetu života. Ovaj kurs je osmišljen da vam pomogne da razumete korene socijalnih i ekonomskih nejednakosti, njihov uticaj na različite aspekte života, i načine na koje se mogu rešiti. Kurs će trajati oko **30 minuta**.

Tokom kursa ćete:

- upoznati ključne pojmove kao što su socijalni sloj, privilegije i mobilnost
- ispitati faktore koji doprinose nejednakosti - istorijske, ekonomske, političke i društvene
- saznati kako oni utiču na pristup obrazovanju, zdravstvenoj zaštiti i zapošljavanju

Podstičemo vas da razmišljate, postavljate pitanja i kritički razmatrate nejednakosti koje primećujete u svojoj zajednici i svetu. Zajedno možemo izgraditi budućnost u kojoj su mogućnosti i resursi dostupni svima.

POČETAK



Ali prvo... Proverimo koliko već znate!

Socijalna mobilnost se odnosi na sposobnost pojedinca ili grupe
da se pomere uz ili niz socijalnu hijerarhiju

Tačno

Netačno

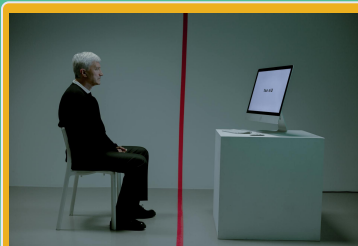
Пошаљи

→ Sledeće



Ispod su četiri slike, svaka prikazuje različitu situaciju. Vaš cilj je da identifikujete koja najbolje ilustruje sistemsku društvenu nejednakost — problem koji nastaje iz nepravednih struktura u društvu, a ne iz ličnih borbi.

Можете изабрати више од једне одговоре.



Opcija samo on-line



Beskućnik



Sporazum između
bogatih ljudi i političara



Osoba koja radi težak
posao

Пошаљи

→ Sledeće



Sada kada su osnove
uspostavljene, vreme je za
početak!

Ali pre nego što zaronimo u
teoretske koncepte starenja,
želimo da razmislimo o tome kako
ovaj složen fenomen utiče na naše
osnovne društvene potrebe.

**Počnite sa ličnom
refleksijom!**



Ekonomska nejednakost nema značajan uticaj na socijalnu mobilnost

Tačno

Netačno

Pošalji

→ Sledeće



Sada kada su osnove
uspostavljene, vreme je za
početak!

Ali pre nego što zaronimo u
teoretske koncepte starenja,
želimo da razmislimo o tome kako
ovaj složen fenomen utiče na naše
osnovne društvene potrebe.

**Počnite sa
samorefleksijom!**



Rasporedi rečenice redom kojim nastaju nejednakosti

Nejednakost se nastavlja kroz generacije



Bogatsvo i moć koncentrisana kod male grupe ljudi



Ograničen pristup obrazovanju, poslovima i zdravstvenoj zaštiti



Pošalji



Sada kada su osnove postavljene,
vreme je za početak!

Ali pre nego što zaronimo u
teoretske koncepte starenja,
želimo da razmislimo o tome kako
ovaj složeni fenomen utiče na naše
osnovne društvene potrebe.

**Počnite sa
samorefleksijom!**

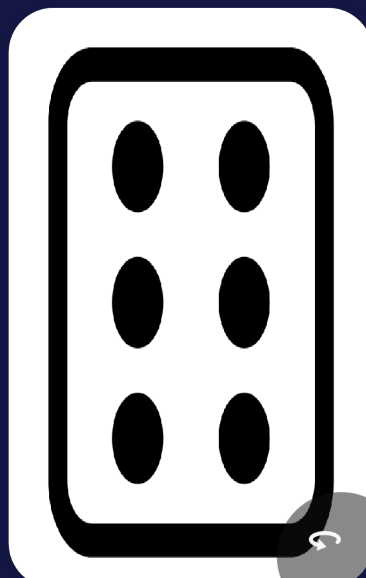
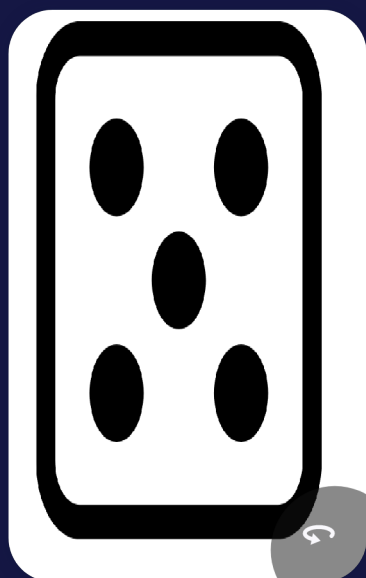
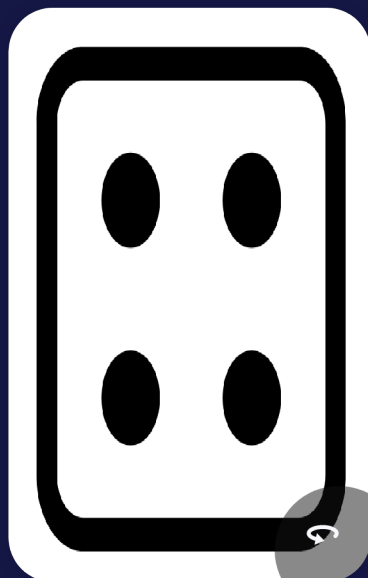
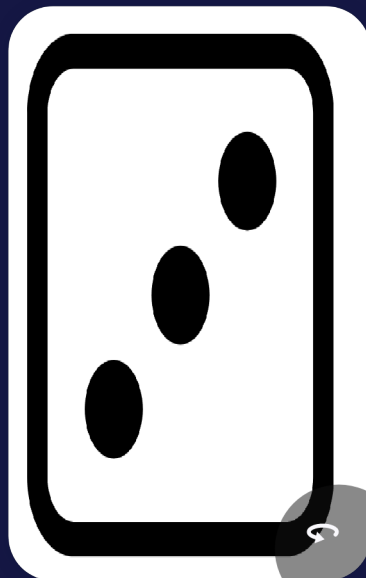
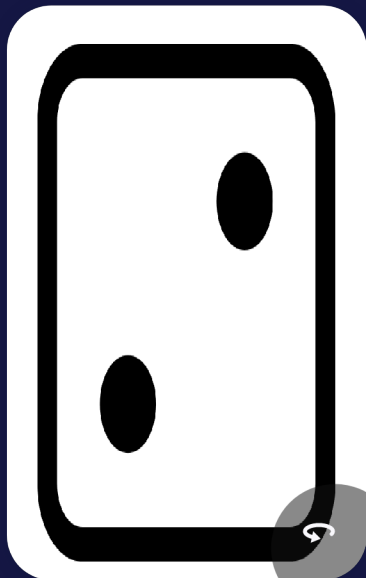
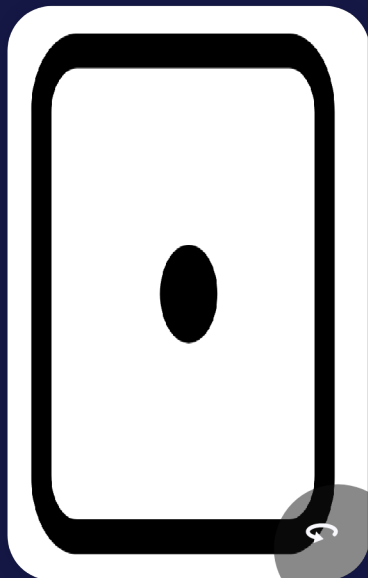


Razmislite o svetu oko vas...

Neki ljudi uživaju u finansijskoj sigurnosti i pristupu nebrojanim mogućnostima, dok se drugi bore da zadovolje najosnovnije potrebe. Nema svako priliku da živi u sigurnom domu, ima pristup kontinuiranom obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti. Za mnoge su, snovi o putovanju ili željenim karijerama nedostižan luksuz. Ovi jazovi u bogatstvu, mogućnostima i resursima ističu realnost ekonomske nejednakosti i njenog uticaja na sve aspekte života.



**kliknite ovde da vidite svoju
budućnost!**



Bacite kocku i
pogledajte kako
će vam život
izgledati!



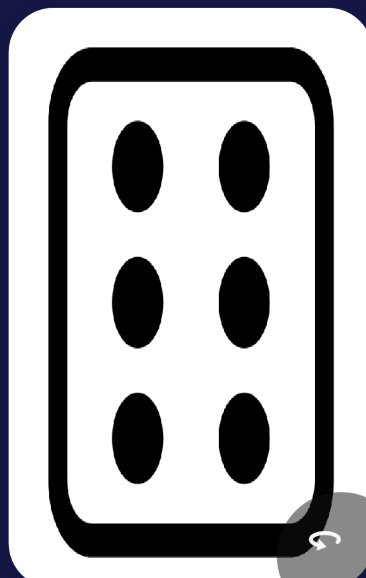
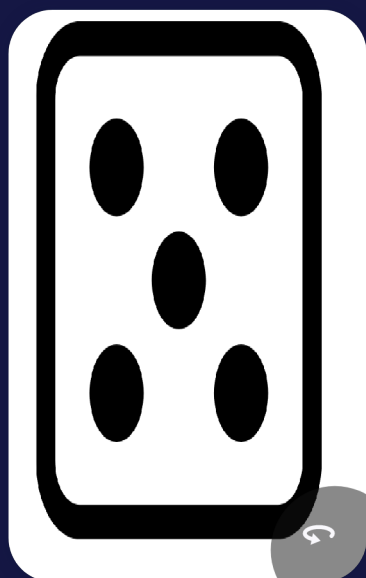
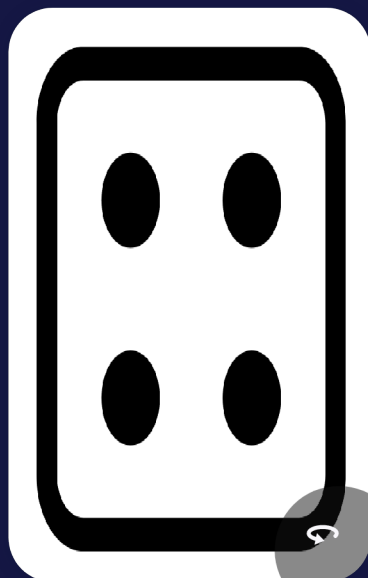
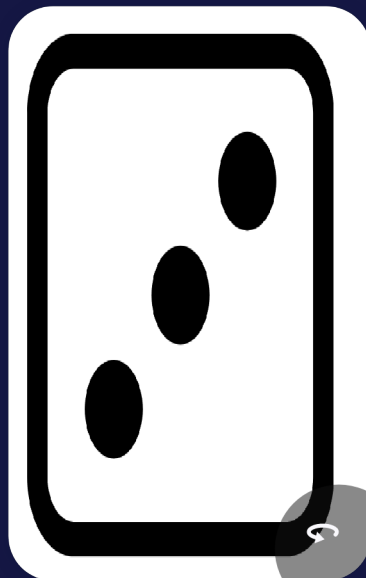
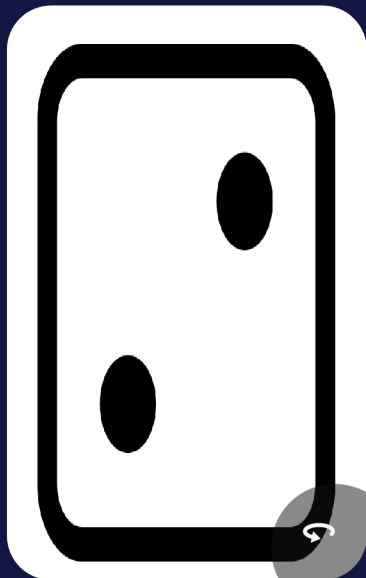
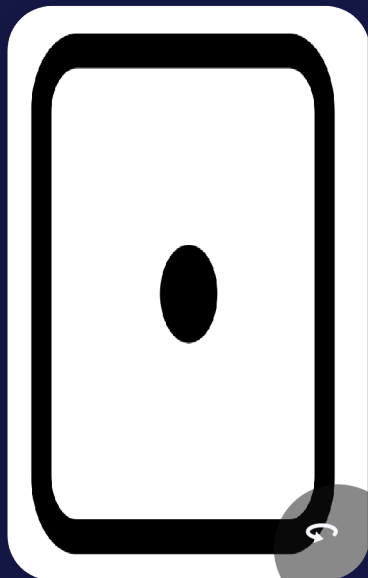


Razmislite o svetu oko nas...

Neki ljudi uživaju u finansijskoj sigurnosti i pristupu nebrojanim mogućnostima, dok se drugi bore da zadovolje najosnovnije potrebe. Nema svako priliku da živi u sigurnom domu, ima pristup kontinuiranom obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti. Za mnoge su, snovi o putovanju ili željenim karijerama nedostižan luksuz. Ovi jazovi u bogatstvu, mogućnostima i resursima ističu realnost ekonomske nejednakosti i njenog uticaja na sve aspekte života.



**kliknite ovde da vidite svoju
budućnost!**



Bacite kocku i
pogledajte kako
će vam život
izgledati!





Gotovi? Veoma smo znatiželjni da li ste zadovoljni svojom budućnošću!

Kao što možete videti, nejednakost nije jedinstven, uniforman koncept—uzima različite oblike. Svaki od njih utiče na pojedince i zajednice na različite načine. Da bismo u potpunosti razumeli složenost pojma nejednakosti, važno je da proučimo različite vrste koje postoje u društvu.

SLEDEĆE



**Ekonomске
nejednakosti**



**Socijalne
nejednakosti**



**Strukturne
nejednakosti**



SLEDEĆE



drugim rečima možemo reći da su:

socijalne nejednakosti razlike u prilikama, resursima
i privilegijama između pojedinaca ili grupa u društvu

SLEDEĆE



da li ste se
ikada zapitali
odakle dolaze?



Odakle potiču socijalne nejednakosti?

Socijalne nejednakosti pratile su čovečanstvo od samog početka civilizacije, ukorenjene u samim počecima poljoprivrede i podele resursa.

Vremenom su ove razlike postale sastavni deo društva, oblikujući društvene strukture i utičući na pristup bogatstvu, moći i prilikama. Danas su nejednakosti rezultat kombinacije istorijskih, ekonomskih, političkih i društvenih faktora koji stvaraju barijere za mnoge pojedince i grupe, ograničavajući njihov pristup resursima, obrazovanju i zdravstvenoj zaštiti.



Nejednakosti su rezultat različitih faktora:

- istorijskih
- ekonomskih
- političkih
- društvenih



Rasporedi razloge nejednakosti u odgovarajuće kategorije!

Istorijske

1. Predrasude

2. Manjak predstavnika

3. Kolonizacija

Ekonomске

4. Ropstvo

5. Posao / zaposlenje

6. Stereotipi

Političke

7. Nepravedne zakonodavne mere

8. Kulturne norme

9. Koncentracija bogatstva

Socijalne

10. Diskriminacioni zakoni

11. Koncentracija resursa

12. Monarhija

PROVERI



- 3. Kolonizacija
- 4. Ropstvo
- 12. Monarhija

- 11. Koncentracija resursa
- 5. Posao
- 9. Koncentracija bogatstva

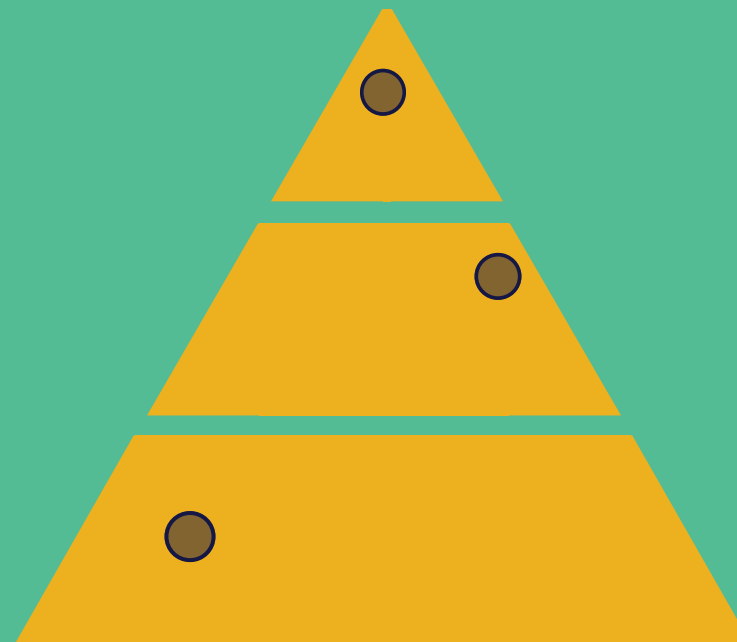
- 2. Nedostatak zastupljenosti
- 7. Nepravедljive politike
- 10. Diskriminatorni zakon

- 6. Sterotipi
- 8. Kulturne norme
- 1. Predrasude

Da li ste upoznati sa izrekom “od trnja do zvezda”?

Ona se odnosi na ideju “Američki san” - Amerikanci tradicionalno smatraju da je američki san zasnovan na uspehu, slavi i bogatstvu kroz naporan rad i odlučnost.

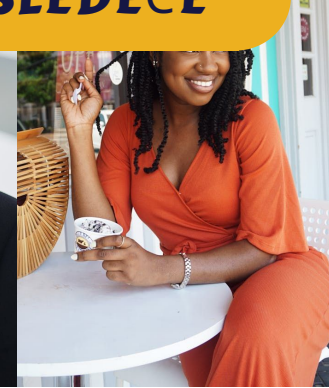
U stvarnosti, to nazivamo **socijalnom mobilnošću**, što znači pomeranje naviše ili naniže u **društveno klasnoj strukturi**. Ako se neko pomeri na viši sloj, to se naziva socijalna mobilnost nagore. Ako se pomeri na niži sloj, to je socijalna mobilnost nadole.



SLEDEĆE



Šta mislite - koji od ovih ljudi imaju najlakši život i zašto?



SLEDEĆE

Ponekad mislimo da je drugima lakše. Kao da imaju neke supermoći...

Ovo nazivamo **društvenim privilegijama**. To znači da imate posebne prednosti, beneficije ili moć samo zato što pripadate određenoj grupi. Ove prednosti nisu zaslužene — one dolaze iz činjenica poput boje vaše kože, pola, seksualne orijentacije, bogatstva ili sposobnosti.

Na primer:

- Neko ko je rođen u bogatoj porodici ima pristup boljim školama, zdravstvenoj zaštiti i prilikama
- Biti deo dominantne rasne ili etničke grupe često donosi prednosti koje manjinske grupe nemaju

kliknite ovde da
pogledate kratak video



SLEDEĆE





Već smo govorili o tome da pristup resursima i životnim prilikama nije jednak za sve ljude

Postavlja se pitanje da li je to zaista problem. Neki tvrde da teži pristup određenim resursima može motivisati ljude da ulože više truda i napornog rada u težnji za uspehom. Ali da li je to zaista tako?

Ekonomске analize ukazuju na to da **socijalna nejednakost ima više negativnih nego pozitivnih efekata**

SLEDEĆE



NEGATIVNE POSLEDICE SOCIJALNE NEJEDNAKOSTI



Uticaj na pojedinca



Uticaj na društvo



Globalna dimenzija



SLEDEĆE



Uticaj na pojedinca:

- kraći životni vek
- ograničen pristup osnovnim uslugama (zdravstvena zaštita, obrazovanje, voda, pristup sanitarnim objektima, pravosuđu);
- ograničavanje ljudskih prava kroz diskriminaciju i zlostavljanje;
- siromaštvo i njegovi efekti



Globalna dimenzija

Socijalna nepravda je prisutna ne samo na nivou pojedinca i zajednice, već i na globalnom nivou. Bogatstvo se raspoređuje nejednako što dovodi do problema kao što su:

- kriza migracija,
- erozija socijalne kohezije,
- politička polarizacija,
- niži ekonomski rast.



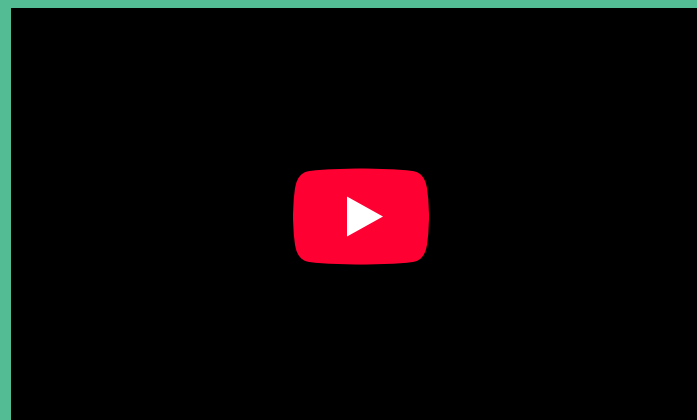
Uticaj na društvo

- ekonomska nestabilnost,
- manja socijalna mobilnost,
- povećana kriminala i nasilja,
- sporiji lokalni razvoj,
- veći socijalni izdaci,
- veća stopa mortaliteta dece,
- niži nivoi zadovoljstva,
- gubitak poverenja i socijalnog jedinstva,
- manja spremnost da se deluje za opšte dobro

Da li ste se ikada zapitali kako bi izgledalo zaista pravično društvo?

Filozof Džon Rols je da bi odgovorio na ovo pitanje, predložio je misaoni eksperiment koji je nazvao **zavesa neznanja**. Suština je u tome da ljudi biraju pravila društva ne znajući svoj budući društveni položaj, kako bi doneli najpravednije moguće odluke.

Pogledajte video koji ilustruje ovaj koncept



SLEDEĆE



Upari izazov sa njegovim uticajem

Dole su nabrojane najčešće socijalne nejednakosti i njihov uticaj. Prevuci i umesti uticaj kod nejednakosti kojoj pripada.

Nejednakosti

Nejednak pristup obrazovanju

Nejednak prihod

Diskriminacija (po polu, boji kože i invaliditetu)

Nejednak pristup zdravstvenoj zaštiti

Ograničena politička zastupljenost

Uticaji

Veća nezaposlenost i manje prilika za napredovanje

Povećano siromaštvo i društvene podele

Lošije zdravstveno stanje i kraći životni vek

Manje liderskih pozicija za marginalizovane grupe

Nedostatak znanja i veština potrebnih za lakše i bolje zapošljavanje

PROVERI

Nejednak pristup obrazovanju

Nedostatak vештина и знања за боље шансе за посао

Nejednakost u prihodu

Povećana siromaštvo i društvene podele

Diskriminacija (po spolu, boji kože, invaliditetu)

Manje vodeće uloge za marginalizovane grupe

Nejednak pristup zdravstvenoj zaštiti

Lošiji zdravstveni ishodi i kraći očekivani životni vek

Ograničena politička reprezentacija

Veća nezaposlenost i manje mogućnosti za napredak

Postoji niz alata koji pomažu u borbi protiv nejednakosti - jedan od njih su kooperative

Istraživanja pokazuju da kooperative, sa svojim fokusom na pravednu raspodelu bogatstva, igraju ključnu ulogu u usmeravanju prihoda i rešavanju problemu nejednakog bogatstva u zajednicama. Njihovo delovanje se zasniva na osnovnom principu jednakosti - svaki član kooperative ima jednaka prava i može glasati jednim glasom u procesu odlučivanja. Štaviše, u kooperativama, prioritet se stavlja na ljude a ne na profit. Kooperative imaju različite oblike u zavisnosti od njihove misije i načina delovanja.



SLEDEĆE

VRSTE KOOPERATIVA



Potrošačke kooperative

Okupljaju potrošače u
cilju zajedničkog
kupovanja roba i usluga
po boljim cenama



Proizvođačke kooperative

Pomažu
poljoprivrednicima i
malim proizvođačima u
distribuciji njihovih
proizvoda



Radničke kooperative

Okupljaju radnike kako bi
zajednički upravljali
kompanijom



Stanarske kooperative

Obezbeđuju
članovima najam
stana po boljim
uslovima



Socijalne kooperative

Cilj im je podrška ranjivim
grupama u obezbeđivanju
stalnog posla i mogućnosti
profesionalnog razvoja



Finsnsijske kooperative

Nude bankarske i
kreditne usluga na bazi
zajedničkog vlasništva



Studentske kooperative

Podrška studentima u
njihovim obrazovnim
ili poslovnim
inicijativama

SLEDEĆE



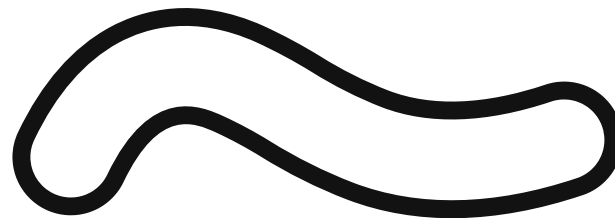
Sada već dobro razumete pojam
nejednakosti i načine na koje se
može uticati na njih!

***Da li ste spremni da znanje
primenite u praksi ?***

Naravno!



***Testirajmo stečena
znanja!***





Kviz

Pitanje 1/5

⌚ 00:30

Koji je najbolji način da se svima pruže jednake obrazovne mogućnosti?

Povećati cenu obrazovanja kako bi se podstakla konkurencija

Obezbediti besplatne školske obroke i prevoz za učenike iz porodica sa niskim primanjima

Пошаљи



Kviz

Pitanje 2/5

⌵ 00:30

Kako možemo smanjiti jaz u prihodima?

Povećajte minimalnu platu i obezbedite pravične radne zakone

Smanjite poreze samo za bogate

Ukinite programe obuke za posao

Pošalji



Kviz

Pitanje 3/5

⌵ 00:30

Koji je efikasan način za borbu protiv diskriminacije?

Ignorirati problem, jer će se sam rešiti tokom vremena

Primena zakona o zabrani diskriminacije na radnim mestima i u školama

Podsticati preduzeća da zapošljavaju samo ljude iz dominantnih društvenih grupa

Pošalji



⌵ 00:30

Kako zdravstvena zaštita može biti dostupna svima?

Povećati troškove medicinskih tretmana

Povećati troškove medicinskih tretmana

Obezbediti univerzalno zdravstveno osiguranje ili subvencionisanu medicinsku zaštitu za osobe sa niskim primanjima

Pošalji



⌵ 00:30

Kako više ljudi može da učestvuje u vlasti?

Ograničavanjem prava glasa na bogate pojedince

Zabranom novih političkih kandidata iz manjinskih grupa

Promovisanjem jednakog prava glasa i podsticanjem učešća različitih grupa u političkom životu

Pošalji

Čestitamo! Završili ste modul!



Sada ste stekli bolje razumevanje društvenih nejednakosti — njihovih uzroka, uticaja i mogućih rešenja. Prepoznavanjem ovih izazova, spremni ste da kritički razmišljate o pravičnosti, prilikama i društvenoj pravdi u svetu oko vas.

Šta smo naučili:

- Nejednakosti postoje u obrazovanju, veličini prihoda, dostupnosti zdravstvenoj zaštiti i političkoj zastupljenosti.
- Društvene privilegije utiču na oblikovanje mogućnosti kod različitih grupa.
- Mere politike i pojedinačne akcije mogu pomoći u stvaranju pravednijeg i inkluzivnijeg društva.

Šta je sledeće?

- Razmislite o tome kako društvene nejednakosti utiču na vašu zajednicu.
- Primenite ono što ste naučili kako biste uticali na nepoštene sisteme.
- Budite informisani i podržavajte inicijative koje promovišu jednakost.



Dodatni resursi:



Odigrajte igru! Freerice je edukativna kviz igra koja vam pomaže da steknete nova znanja dok pravite razliku za ljude širom sveta. Svako pitanje koje tačno odgovorite dodaje 10 zrna riže za Svetski program za hranu (WFP) i time podržavate njihov rad u spasavanju i menjanju života širom sveta.



Želite da saznate više o nejednakostima? Proverite napredni kurs o socijalnim nejednakostima dostupan na Khan Akademiji - [link](#)



Šetnja iza privilegija. Ako ste iskusan fasilitator ili ste član grupe za podršku, možete pokušati da testirate ovu vežbu samostalno. Evo nekih korisnih materijala: [link 1](#) ili [link 2](#)



Kako kooperative menjaju svet? Pročitajte studiju slučaja o ženskoj kooperativi sa Malija: [link](#)



Sada kada ste stekli osnovna znanja o **društvenoj ekonomiji i nejednakostima** otkrijte njenu ulogu i izazove u oblasti **lokalnog razvoja** u sledećem modulu kursa:

IDITE NA MODUL 3

Saznajte više o projektu Bolje sarađujte! na našem sajtu

